

Avskaffa särregleringen av läkare

Förordningarna som gör att läkare kan undantas från allmän anställningstrygghet har spelat ut sin roll och bör avskaffas. Det finns inte längre skäl att undanta någon grupp på arbetsmarknaden från trygghetssystemen som ska gälla alla.

Den ena otidsenliga regleringen är en lag (1982:764) som anger att det är skälig omfattning ska finnas läkare med specialistkompetens som tjänstgör en begränsad tid på upplåtna enheter. En sådan läkare kan anställas tills vidare för en tid av högst sex år.

Den andra är en förordning (1998:1518) som möjliggör att ST-läkare vid enheter för grundläggande utbildning kan anställas tidsbegränsat i högst sex månader, utöver den beräknade tiden för att uppnå specialistkompetens.

Särregleringarna möjliggör att läkare på universitetssjukhusen efter årtionden på samma arbetsplats kan stå utanför LAS, ett förhållande som måste betecknas som extremt på den svenska arbetsmarknaden. Undantagen från normal anställningstrygghet har motiverats med önskemål att åstadkomma rotation av läkare mellan undervisningsenheter och övriga sjukvården. Men erfarenheterna visar att tidsbegränsade, otrygga anställningsförhållanden snarare motverkar benägenheten att söka sig till annan ort och anställning. Det är dessutom en illusion att tro att en bra utbildningsmiljö kan bygga på dåliga anställningsvillkor.

Osäker anställningsform har negativa konsekvenser för individen. Det påverkar bedömningen av ens kreditvärdighet och därmed möjligheten att få bolån. Undersökningar har visat att de allra flesta, och akademiker i synnerhet, avvaktar med familjebildning tills de har fått tillsvidareanställning. Viss-tidsanställda har dessutom inte samma förankring på arbetsplatsen och därmed sämre möjligheter att påverka sin arbetssituation, även om anställningarna varar i många år. Forskare vid det numera nedlagda Arbetslivsinstitutet har slagit fast att system med en stor del tidsbegränsade anställda konserverar rådande strukturer och gör det svårare att förankra förändringar och förnya. Några arbetsgivarorganisationer, eller i regel deras lobbyorganisationer, hävdar att yngre på arbetsmarknaden har lågt intresse av tillsvidareanställningar.

Detta är en myt. Tillsvidareanställning står högt på deras önskelista. »Yngre« läkare är dessutom en helt annan kategori än det som i normalfallet menas med unga på arbetsmarknaden. En ST-läkare är i regel mellan 30 och 40 år, och han eller hon kan ha uppemot tio års arbetslivserfarenhet.

Illustration: Annika Huett

När särregleringarna infördes såg sjukvårdsorganisationerna och därmed arbetsmarknaden annorlunda ut. I dag har bland annat sammanslagningar medfört att alla sjukhus i ett område kan ingå i »koncernen« universitetssjukhuset. Flytt till annat sjukhus kan därmed innebära att man fortfarande rör sig inom samma universitetssjukhus. Regionbildning innebär dessutom att sjukvårdspersonal ofta är anställd inom regionen med förlagd tjänstgöring till bestämd sjukvårdsenhet. Det gör det än mera ologiskt att tillämpa särreglering för anställda som har sin placering på vissa sjukhus.

Tiderna har dessutom förändrats. Tanken på läkaren som allmännytta som kan tvångsförflyttas efter behov är förlagd. Samhället har utvecklats och kartan måste anpassas till verkligheten.

Under senare år har huvudmännen och läkarföreningarna på universitetsorterna kommit överens om att göra viktiga undantag från tillämpning av förordningarna om tidsbegränsade anställningsformer, vilket i sig är mycket positivt. Det har medfört att de allra flesta läkare numera erbjuds tillsvidareanställning. I vissa delar tillämpas dock fortfarande den särskilda lagstiftningen.

Läkarförbundet har flera gånger uppvakttat Socialdepartementet om att ta bort särregleringarna. Vad behövs mera för att bli av med dessa relikter? ■

»Det är dessutom en illusion att tro att en bra utbildningsmiljö kan bygga på dåliga anställningsvillkor.«

HEIDI STENSMYREN
andre vice ordförande i Läkarförbundet

Mycket händer på riksstämman

Denna vecka pågår Läkaresällskapets riksstämma i Stockholm. Som vanligt är det ett digert program med intressanta symposier och seminarier. Men det allra viktigaste är möten med kollegor och utbyte av kunskap.

Läkarförbundet deltar i flera symposier samt finns på plats i förbundets och Läkartidningens gemensamma monter, A04:10. Här finns vi för att svara på frågor, ta emot synpunkter och för att diskutera aktuella frågor.

Läkarförbundet arrangerar symposier om grundutbildning, AT, ST och forskning. Patientsäkerhet och ledarskap är teman som kommer upp i flera arrangemang.

På torsdag klockan 13 delar

Läkartidningen ut pris för Årets artikel. Samma dag, en timme senare, arrangerar Läkartidningen tillsammans med Läkarförbundet ett seminarium: »Det sjuka vädret – bota, lindra eller trösta?«

En ny och viktig fråga är socialt ansvarstagande och hållbar upphandling, detta är vi med och diskuterar i Stockholms läns landstings monter på fredag.

På onsdag kväll håller förbundet Öppet hus på Villagatan 5 – en mycket trevlig och uppskattad aktivitet. Kom och träffa kollegor under trivsamma former. Vi kommer då att dela ut Läkarförbundets handledarpris.

Eva Nilsson Bågenholm

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm